

صفحه «روایت تهران» که پیش روی شماست، به انعکاس روایت های خواندنی تاریخ تهران قدیم و سرگذشت شخصیت ها و نامداران، خیابان ها و گذرگاه ها، واقعه های تاثیر گذار و تاریخ شفاهی طهران تعلق دارد؛ با عکس های بازمانده از خاطرات تهران دیروز و قصه ها و ماجراهای پس پشت این عکس ها، شما هم می توانید در انتشار این صفحه که متعلق به خود شما و شهر شماست ما را همراهی کنید. «همشهری» بهترین عکس ها و قصه هایی را که برای ما از سال می کنید با نام خودتان منتشر و به شما «همشهریان همراه» هدیه ای تقدیم می کند.
نشانی و شماره تماس ما: mahaleh@hamshahr.org ۲۳۰۲۳۴۵۵-۲۶۴

قیام مختار

روی پرده صدساله در کن

سال ها پیش مردی به نام حاج احمد کر بلائی حسین که یکی از دکان داران قدیمی محله کن بود پرده ای برگرفته از نقاشی حسین مدبر، نقاش برجسته ایرانی را به روستای کن آورده و هرسال در ایام محرم بر دیوار مغازه آویزان می کرد. حسین محمدخانی از معتمدان محله می گوید: «حاج احمد کر بلائی حسین بعد از کهولت سن این پرده را که بسیار برایش ارزشمند بود و بیش از یک قرن قدمت دارد، به تکیه سراسیاب کن هدیه داد تا حفظ شود. زمانی که پرده خوانی دیگر در محلات کن رواج نداشت این پرده قدیمی نیز در انباری حسینیه نگهداری می شد. چند سال قبل معتمدان محل این پرده را بیرون آوردند و برای اینکه از آسیب دور باشد قاب کرده و در حال حاضر در قسمت ورودی حسینیه دارقازی محله کن نصب شده است تا هر که بر مجلس عزای امام حسین (ع) وارد می شود بر قاتلان لشعن بفرستد و عاقبت اشقیا را ببیند.»

عاشقی که همه را به گریه انداخت

این تصویری قدیمی از حاج منصور ارضی و مرحوم حاج احمد شفیعی (نفر سمت راست) است که از شدت عشق به سیدالشهدا به احمد دیوانه معروف بود. حاج جواد حدیدی، شاعر اهل بیت (ع) از حاج منصور ارضی خاطره جالبی درباره حاج احمد تعریف می کند: «نیمه ماه مبارک رمضان، در حسینیه مرحوم چمنی بودم، هر چقدر من و دیگر ذاکرین خواندیم مجلس نگریت و گریه ای در کار نبود. من همیشه این جور موقع ها می فهمیدم که به دست حاج احمد دیوانه باز می شود. آن شب هم حاج احمد با کمی جملات ساده ولی خالص، کاری کرد که نمی شد مستم را آرام کرد. یادم هست تا وقتی حاج احمد زنده بود هر کس گریه ای داشت حاجی می گفت نذر احمد کن و واقعا هم مجرب بود.» حاج احمد شفیعی در قطعه ۱۱۱ بهشت زهرا (س) آرام گرفته است.

مسجد سبزپوش

هر سال محرم که از راه می رسد مسجد سادات ولنجک سبزپوش می شود. اینجا خبری از پرچم ها و بیرق های سیاه و سیاهپوش کردن مسجد نیست. اجرای این رسم متفاوت اما برای خود داستانی خواندنی دارد. سیدحسین اعجازی از اهالی قدیمی محله می گوید: «در کتاب کلاه گوشه نوشیروان تالیف استاد باستانی پاریزی درباره تاریخ این محله آمده: ۳۰ برادر به دنبال آب و زمین کشاورزی برای امرار معاش راهی شمیران می شوند که یکی از آنها به نام میرعلی مرتضی به ولنجک می آید و اکنون طایفه اعجازی های ولنجک از نسل او هستند. در حاشیه قرآن قدیمی که وقف مسجد است نوشته شده در تاریخ ۱۲۹۷ قمری (۱۲۸۵ شمسی) فردی به نام سیداسماعیل از نسل پنجم سیدعلی مرتضی وصیت کرده که مسجد به احترام سادات در ایام محرم در ۵۵ سال سبزپوش باشد. اما این رسم همچنان در این مسجد اجرا می شود.»

هیئتی که کودکان قنات آبادی برپا کردند

سال ۱۳۳۶ چند تا از بچه های محله قنات آباد دور هم جمع شدند تا هیئتی را عظیم کنند؛ جایی حوالی میدان محمدیه فعلی، میانگین سنی آنها ۱۲ تا ۱۰ سال بیشتر نبود و برای گذراندن امور هیئت هرکس از خانه اش چیزی می آورده؛ یکی قند، یکی چای، یکی پارچه و... مداح هیئت هم که از همه سنش بیشتر بود حاج قاسم قنات آبادی نام داشت. حاج اکبر ناظم هم در این هیئت حضور داشت. کار او ابتدا در هیئت «نویاگان قنات آبادی» نه نوحه خوانی بلکه حفظ نظم و ترتیب دسته ها بوده و به همین علت به او ناظم می گفتند. شهرت هیئت قنات آبادی ها که اکنون خیلی از پایه گذارانش فوت کرده اند به نحوه عزاداری و نوع روضه خوانی آنها است. آخرین هیئتی که در روز عاشورا در بازارچه حاج الدوله چهارپایه خوانی می کند، هیئت قنات آبادی ها است و این هم تصویری قدیمی از همان کودکانی است که در این هیئت قد کشیده اند.

تعزیه دو طفلان مسلم در تکیه نایب السلطنه

در دوره ناصری عزاداری های محرم رونق بیشتری گرفت و یکی یکی تکیه های شهر تهران پایه گذاری می شد. یکی از این مکان های عزاداری، تکیه نایب السلطنه در محله کامرانیه شمیران بود که کامران میرزا پسر ناصرالدین شاه بنا کرده بود. البته مادر او منیر السلطنه تکیه ای در خانه باغ منیره (محله منیره امروزی) راه اندازی کرده بود. آنطور که در تاریخ آمده در این تکیه مراسم تعزیه منظم برگزار می شد و مورد استقبال زنان شمیرانی بسیاری بود. در سندی که در مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران موجود است، حتی به انعام پرداختی روضه خوان ها در تکیه نایب السلطنه در محرم سال ۱۳۴۱ هم اشاره شده که با توجه به سن و سال و نوع روضه خوانی از یک تومان شروع می شد و به ۱۰ تومان هم می رسید. این تصویر تعزیه دو طفلان مسلم در تکیه نایب السلطنه است.

